

4. Ordonnantie, op 't selve subject. In date den 19 December 1589.

Die Staten Generael der Vereenichde Nederlantſche Provincien, Allen den genen die dese jegenwoordige letteren van Placate sullen sien oft hooren lesen, Saluyt. Alsoo men dagelijcx verneemt een groot verloop ende ryſinge in 't stuck vander Munte, boven den voet by de solemnele Ordonnantie vanden Jare 1586. gestatueert, herkomende eensdeels uyt de licentie des tijts ende der Oorloge, eensdeels uyt de ongelijkheyt vanden Muntſlagen in d'een ende d'andere Provincie ghepleecht, maer insonderheyt uyt de vervulginge van verscheyden soorten van vervalschte ende gheconterfeyte penningen, soonder den name van tenige Smaleheeren, Collegien ende Magistraten respectivelick zijn gedaen munten, ende binnen dese Landen distribueren. Mits welcken van noode is, tot preservatie vanden staet vanden Lande ende goede Ingesetenen van dien, te doen vernieuwen die voorsz Ordonnantie, naerder te voorsien op de gelijkmaticheyt vanden muntſlach der wettige en geauthoriseerde Muntplaetsen, cassatie van allen particulieren muntſlach buyten den voet vande Ordonnantie, ende generalijck tegen alle conterfeytinge, hegemunteryen ende vervalschinge. **S O O I S T**, dat wy de saken voorsz over gemerckt, by deliberatie van die vanden Rade van State, ende gehoort 't advijs vanden Rade en Generael Meesters vander Munte: Hebben geordonneert ende gestatueert, ordon-

neren en statueren by desen, by maniere van provisie, ende tot anders en naerder by gheleghentheyten van tyden ende saken sal mogen worden voorsien, 't geene ende inder manieren hier nae volght.

I.

Inden eersten, omme te voorsien jegens de Muntvervalschingen, conterfeytingen ende hegemunteryen vooren geroert, by de welke alle goede ende stercke munte wort geconsumeert, ende in quader ende snooder getransformiert, mitſgaders jegens allen particulieren muntſlach buyten den algemeynen voet deser Ordonnantie, hebben geordonneert ende verklaert, ordonneren ende verklaren by desen, dat van nu voorts aen alle vervalschingen, conterfeytingen, 't zy van vreemde Coningen, Princen, Vorsten ende Heeren, oft van deser Landen munte, hegemunteryen, ende andersints particulieren muntſlach buyten den voet der jegenwoordiger Ordonnantie, geacht ende ghehouden sal worden van ghelijcker natuere ende wesen als muntvervalschingen: Ende dat over sulcks die particuliere Muntmeesters, Waerdeyns, Assayeurs, Yserſnijders, Muntgesellen, ende andere onderwinders van dien, mitſgaders de Wisselaers ende Leveraers op soodanige Muntwercken handelende, sullen worden gestraft metter door, ende confiscatie van goederen, conformelick den beschreven en respectieve Lant-rechten in cas van valsche Munte: niet tegenstaende eenich particulier Oetroy, con-

sent, ordonnantie, privilegie, soo den selven by eenige Heeren, Collegien, Magistraten oft andere gegeven mochten zijn: Alle welcke wy verklaert hebben ende verklaren by desen nul ende van onwaerden, als tenderende tot ruine ende onderganck vanden Lande. Verklarende daer beneffens, dat alle de geene die tot sulcx haer consent gegeven, oft plaetse ende ghelegentheyte verleent sullen hebben, ende daer van eenichsints geprofitteert, gehouden ende geacht sullen zijn als Toestanders ende Medeplegers vande voorsz delicten, ende gestraft naer exigentie vande saccken.

I I.

Omme welcke penen ende straffen niet onderworpen te zijn, sullen de geene die by de voorgaende Ordonnantie vanden Jare 86. gheauthoriseert gheweest zijn omme munte te slaen, ende nochtans sonder Instructie, ende ongelijckmatich de voorsz Ordonnantie, hare muntwerck ghepleecht hebbende, voor al gehouden zijn hem te voorsien vande selve Instructie, ende hare muntwerck daer mede te conformeren, sonder eenige veranderinge in figure, inscriptie, gewichte, alloye ende geheel bedryve vanden Muntflach by den voorsz Instructien verklaert. Alles op pene van ghehouden, geacht ende gestraft te worden als vooren.

I I I.

Ende de geene by de voorsz Ordonnantie niet gheauthoriseert geweest zynde, ende nochtans onderstaen hebbende munte te slaen, daer toe sy als noch souden willen persisteren ende pretenderen gerechticht te zijn, sullen gehouden worden binnen drie Maenden nae de publicatie van desen, te doen blijken aen die vanden Rade van State van hare gerechticheyt, ende van den selven t'obtinieren advoy, ende vervolgens Instructie vanden Generaels vander Munte, conform den voer deser Ordonnantie: sonder welck advoy ende Instructie soodanich muntwerck sal worden geacht, ende de Officiers van dien gestraft als vooren.

I I I I.

Hebben voorts tot conservatie van desen algemeynen voer, accommodatie vanden Koophandel, ende verhoedinge aller abuysen geordonneert ende ordonneren by desen, dat men op alle die gheauthoriseerde Munt-plaetsen deser Provincien, sal continueren te muntten ende slaen eenpaerlijck ende sonder eenige differentie, de naevolgende goude ende silvere penningen, ende geen andere.

V.

Nameelijck, eenen Nobel van twee en dertich inde snede in 't Troysche Nederlandtsche marck, houdende in alloye drie en twintich caraten thien greynen, ende een halven sijn gour, ter remedie van een Engelsche in gewichte, ende een greyn in alloye op 't marck wercks, die cours ende ganck hebben sal tot ——— vij guld. x ft.

V I.

Item, halven ende vierendceelen vanden selven alloye ende van snede nae advenant, die cours ende ganck sullen hebben nae advenant den heelen Nobel van dese Landen.

V I I.

Ende aengaende de silvere Munte, sal geslagen werden eenen silveren penningh, genaemt Nederlandtsche Reael, van seven stucken ende negen vier

en tseftichste deelen van een stuck inde snede in 't Troysche marck, houdende in alloye tien penningen sijn silvers, ter remedie van een Engelsche in ghewichte, ende een greyn in alloye op 't Marck wercks sonder meer, die cours ende ganck sal hebben tot ——— ij gul. x stuy.

V I I I.

Item, sullen werden gemunt halve, vijfde deelen ende thicnde deelen der selver Reael, van ghelijcken alloye, ende van snede nae advenant. Item, twintichste deelen der selver in harde materie, mitsgaders die vijftichste deelen, die genaemt sullen werden stuyvers, alle corresponderende in rechter weerde opten voorsz heelen Reael, ende sullen nae advenant van dien cours ende ganck hebben, te weten:

- De halve tot ——— j gul. v st.
- De vijfde deelen tot ——— x stuyv.
- De thicnde deelen tot ——— v stuyv.
- De twintichste deelen tot ——— ijz stuy.
- De vijftichste deelen tot ——— j stuyv.

V I X.

Beloovende ende versceckerende de selve penningen te doen houden ende conserveren in hare rechte innerlijcke deucht, soo voorsz is, sonder te gedoogen dat de selve eeniger maten gheswackt, geargert ofte gealtercert werden.

X.

Ende omme beneffens desen te faciliteren ende accommoderen die gemeene Koophandel, Negotiatie ende Trafficque metten vromden Natien, insonderheyt die vanden H. Rijcke, Sweeden, Denemarcken, ende Oostersche Zee Steden, ende den gemeenen Koopliden deser Landen te benemen alle oorsacke van op dringen ende steygeren der specien, voornementlick des Rijcx Daelders, ende Ducaets, die sy in hare handelinghe niet en mogen ontbeeren, hebben geordonneert ende besloren, dat opte voorsz Munten oock sullen gecontinueert worden te slaen een Daelder ende Ducaet, corresponderende in ghewichte ende alloye metten oprechte Daelders ende Ducaten, soo jegenwoordelijck in 't Heylich Rijk gemunt werden, ende sullen cours ende ganck hebben beneffens den selven, te weten, den Ducaet tot 3 gul. 8 stuyv. ende den Daelder tot 45 stuyvers.

X I.

Alle welcke Penningen sullen zijn van soodanige Figure, Tytelen, Wapenen, ende inscriptie, als beneffens d'andere ghevalueerde Munte in drucke gestelt zijn, ofte noch sullen werden, sonder eenige differentie, dan alleenlijck hebbende in den Rande den name vande Provincie, ende 't gewoonlijcke af-teecken vander Munten.

X I I.

Hebben voorts geordonneert ende ordonneren by desen, dat beneffens die voorschreve nieuwe penningen, alle die naevolgende penningen van goude ende silvere, vanden dage der publicatie van desen, cours ende ganck sullen hebben in allen Steden ende Plaetsen deser Provincien ten pryse ende in manieren nae verklaert, volgende de Figuier-bnecken, daer by de selve in drucke ghestelt ende gerepresenteert zijn.

De pryse vande goude en silvere Munte, accordeert met die vanden vierden Augusti 1586. behalven dat in den Placate vanden Jare 1589. niet over gedragen en is het Artijckel spreekende vande differentie vande Engelse en Nederlantische Marcken, inden Placate vanden Jare 1586. Colum. 2626. gedrukt, beginnende: Alle welcke gewichte ende snede, &c.

XV.

Aengaende de Rosenobels, &c. Dit ende alle de volgende tot het 24. Artijckel inclusy, accorderen met het derde ende volgende tot het 12. Art. inclusy van het Placate vanden Jare 1586. Colum. 2629. & seqq. gedrukt, behalven dat in het achtste Artijckel Colum. 2630. gedrukt, mede inden Placate vanden Jare 1589. verboden wert de Munte van Cuylenburgh.

XXV.

Ende omme te voor komen ende beletten, &c. Dit ende alle de volgende Art. tot het 34. inclusy, accorderen van woorde te woorde met het 14. ende volgende tot het 23. Art. inclusy vanden voorsz Placate 1586. staende hier boven Col. 2631. & seqq. gedrukt.

XXXV.

Alle welcke penen ende amenden, &c. Dit ende het volgende Artijckel, accordeert met het 25. ende 26. Artijckelen vanden voorsz Placate 1586.

XXXVII.

Namentlick dat alle die geauthoriseerde Muntplaetsen deser Provincien, ende een yeder van dien, sullen moeten bedient werden by eenen particulieren Muntmeester, een Waerdeyn, &c. als vervolgen in het 29. Artijckel vanden Placate vanden Jare 1586. colum. 2635. voorsz gedrukt.

XXXVIII.

Tot allen welcken Officien, &c. Dit ende alle de volgende, tot het 66. Art. inclusy, accorderen van woorde te woorde met het 30. 31. 32. 33. 34. 44. 45. ende volgende Art. tot het 67. inclusy, vanden Jare 1586. behalven dat in het 34. Artijckel vanden Jare 1586. dese woorden staen: Ordonnerende tot dien eynde den voorsz Generaels hen te vinden inden principael Steden deser Provincien, ende aldaer by advyse vanden principael Officier ofte Magistraet te ordonneren ende stellen soodanich getal van Wifselers, als na gelegenthey vander plaetie noodich sal zijn, Luyden van goede name ende fame, ende

niet suspect van eenige hegmuntérye, ofte vanden aenhangen van dien, voorsende den selvē van Commissie ende Instructie als boven. Welcke woorden in het 43. Artijckel vanden Placate des Jaers 1589. uytghelaten zijn. Ende wert de publicatie in 't 66. Art. vanden Placate des Jaers 1586. alle ses Maenden, ende alhier inden Placate van 1589. alle drie Maenden belast te doen.

LXVII.

Midts allen welcken wy verstaen hebben, ende verklaren by desen de voorgaende Ordonnantie vanden Jare 1586. te sullen blyven in haer geheel in allen poincten die by desen niet expresselick gederogeert en zijn.

LXVIII.

Ende op dat niemant van dese onse Ordonnantie en pretendere eenige ignorantie, ontbieden wy daerom ende bevelen onsen lieven ende seer beminden, den Staten, Stadthouderen ende Gedeputeerde Raden vande Provincien respectieve van Gelderlant ende Graeffschap Zutphen, Hollandt, Zeelant, Utrecht, Vriesslant ende Over-Yssel, ende allen anderen Justicieren, Officieren ende Dienaren des versocht zynde, dat sy dese onse Ordonnantie alomme doen verkondigen, uyt roepen ende publiceren, daer men gewoonlick is uytroepingende ende publicatie te doen. Lastende mede den Stadthouder, Cancelier, President ende Raden Provinciael, den Advocat Fiscael, ende oock den Procureur Generael, ende alle andere Officieren, Rechteren ende Justicieren vande voorsz Landen, mitsgaders den Admiralen, Vice Admiralen, allen Oversten, Colonellen, Ritmeesteren, Capiteynen, Officieren ende Bevelhebberen, dese onse Ordonnantie ende beveelen t'achtervolgen ende doen achtervolgen, Procederende ende doende procederen tegens den overtreders van dien, sonder gratie, faveur, dissimulatie oft verdrach: Alsoo wy het selve tot der Landen welstant noodich bevonden hebben. Gegeven in 's Graven-Hage den negentiensten Decembris 1589. Was geparagrapheert, *I. Matensse*,^m Onder stondt, Uyt bevel van mijn Heeren de Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. Wat lager, Ter Relatie vanden Rade van State der selver. Onderteckent, *G. Gilpin*.